

San o jednom pesni?kom glasu razli?itih stilova

Pi?e: Milan Mijatovi?

Jedan ?ovek sa vizijom je rekao da pesnici treba da rade zajedno. Da ne budu sebi?ni i da ne pumpaju svoj ego, nego da rade timski na kreiranju jednog pesni?kog glasa koji u sebi nosi mno?tvo razli?itih stilova. Kao uigrani tim muzi?ara na sceni. Pravilno je uo?io da svaki d?ez muzi?ar u grupi svira druga?iji instrument. Ono ?to je ?eleo i na ?emu je radio svih ovih godina je da svaki pesnik u timu bude druga?iji instrument. Da na?e telo i glas budu instrument na sceni i da sara?uju sa drugim instrumentima (telima i glasovima) u stvaranju poetike koja prevazilazi pesnika pojedinca. Ovo je sam koren i po?etak pesni?ke slem scene u ?ikagu. ?ovek koji je izmislio ?itavu stvar, zove se Marc Smith.

Previ?e brzo smo pobrkali hip hop sa poetskim performansom. ?ta je sa nasle?em d?eza u uli?noj poeziji no?nih klubova? Govorim o ogromnom bogatstvu stilova i simbiozi razli?itih poetika i d?ez muzike. Uzgred, da ne bude nesporeda, ovo nije osuda hip hopa ili bilo ?ta sli?no. Nagla?avam samo da kod repera je vi?e razvijen individualizam i ?elja za medijskim reklamiranjem. Ne kod svih repera, naravno. Postoje i izuzeci od pravila. Rep je, ?ast izuzecima postao prili?no komercijalna stvar. Ve?ina repera ?ele medijsku slavu, novac i da prona?u svoje mesto u industriji zabave. Naravno, postoje iskreni alternativci koji koriste rep formu da bi poru?ili va?ne stvari, ali rep je generalno postao deo industrije zabave i previ?e ima repera koji li?e jedni na druge po temama koje biraju za svoje tekstove.

Ja ?elim da verujem da smo mi slem pesnici i slem pesnikinje tu zbog publike i da svaka komercijalizacija poezije vodi u propast osnovne ideje. Kod poetskog performansa jo? je bitnije naglasiti da smo tu zbog zajednice (sabornosti) publike i izvo?a?a na sceni. Publika di?e i gleda pesnike na sceni, raduje se i strepi zajedno sa njima. Ose?aj zajedni?tva, nema nikakve veze sa popularno?u i industrijom zabave. Sve je usmereno na ?oveka, na ljudsko bi?e i njegovu potrebu da se ostvari u ?ivom susretu sa drugim ljudima.

Na HBO televiziji u Americi od 2002. do 2007. godine je prikazivan **Def Poetry** program koji je producirao Russel Simmons. Ukupno je 6 sezona realizovano do 2007. godine. U ovom vremenskom periodu su nastupili slemeri, hip hop muzi?ari, Spoken Word umetnici i ostali, a Russel se trudio da zaista obuhvati sve forme izvo?a?ke poezije od repera do legendarnih poeta kao ?to su The Last Poets, Nikki Giovanni, Amiri Baraka i Sonya Sanchez. Postignut je i delimi?an komercijalni uspeh ovog programa. Desile su se zapravo dobra i lo?a stvar. Ovaj program je ?irom otvorio vrata poetskom performansu i puno ljudi u Americi je imalo priliku da se upozna sa opusom raznih pesnika i pesnikinja. U isto vreme, nastupilo je mnogo repera i previ?e su po?eli da li?e jedni na druge. Izgubila se velika raznovrsnost poetskih stilova a Raselovi drugari reperi su uglavnom vrteli jednu istu rimovanu pri?u bez matrice. Izgubilo se upravo ono ?to je odlikovalo po?etke poetskog slema u Americi: velika raznovrsnost stilova i razli?itost u izrazu. Osniva? slem poetskog pokreta Mark Smith je kritikovao komercijalni uspeh Def Poetry televizije i ?ivih nastupa na Brodveju koje je producirao Russel Simmons, nazivaju?i ga podrugljivo jednom „izrabljiva?kom zabavom (programom) koji umanjuje vrednost i vre?a estetiku izvo?a?ke poezije?..2

Korene slema treba tra?iti u tiskom slemu i u potrebi da pesnici sara?uju na sceni. Pesnici su tu zbog publike, ali su usmereni i jedni na druge u tra?enju jedinstvenog poetskog glasa. Marc Smith je 1985. godine osnovao Chicago Poetry Ensemble, koji su ?inili Mike Barret, Rob Van Tyle, Jean Howard, Anna Brown, Karen Nystrom, Dave Cooper, John Sheehan i Marc. To su bili prvi grupni slemovi koji bi se redovno doga?ali u Get Me High klubu i drugim klubovima u ?ikagu. Ubrzo su prerasli male klubove i bio im je potreban ve?i prostor. Kada je Dave Jemilo postao vlasnik The Green Mill-a prole?a 1986. Marc ga je ubedio da mu da dozvolu da dr?i poetski slem kabare nedeljom. The Chicago Poetry Ensemble je imao nekoliko nastupa i u Dejvovom drugom klubu, The Deja Vu-u. Zatim, 20. Jula 1986. odr?an je prvi slem nastup. Nije bio takmi?arskog karaktera. Bio je to jedan nastup pun razli?itih stilova koji je Marc osmislio a Chicago Poetry Ensemble izveo. Pesni?ki gosti te ve?eri bili su Bob Rudnick i Mary Jo Marchnight. Po?elo je sa open mic-om, upadima iz publike i muzi?kim numerama. Kako ka?e Marc Smith: „To je bila neka vrsta organizovanog haosa ? jedna vo?nja od tri sata naizgled anarhije, koja je zapravo bila isplanirana." 1

Po?etke slem scene treba tra?iti u The Uptown Poetry Slam u Green Mill-u koji je nastao iz Monday Night Poetry Readings („?itanje poezije ponedeljkom?) i open mic ve?eri u Get Me High Lounge-u u ?ikagu od strane Ron Gillette, Joe Roarty i Marc Smith-a, novembra 1984 godine. Marc ka?e da su pesnici bili predmet poruge kada bi „izvodili? svoju poeziju na sceni. Kriti?ari su tvrdili da to pojeftinjuje pesni?ku umetnost. Marc i njegovi prijatelji nisu tome pridavali nikakav zna?aj. Ubrzo, privukli su veliku publiku i time jo? vi?e iznervirali i zapanjili kriti?are.1

Marc Smith i njegovi prijatelji godinama su davali veliki otpor komercijalizaciji slema. Oni su verovali da slem podrazumeva veliku raznovrsnost stilova i tiskim rad.1 Komercijalizacijom slema, odre?eni slemeri bi postali dominantni, tr?i?te zabave bi diktiralo ponudu i potra?nju i izgubio bi se svaki smisao i po?etna ideja. Dovoljno je samo pogledati ?ta je tr?i?te zabave u?inilo hip hop kulturi. Od velikih dometa socijalno politi?kog repa iz osamdesetih godina, borbe protiv rasizma, ukazivanja na ugnjetavanje od strane „belog" re?ima u tekstovima grupe Public Enemy... pa do „gangsta repa" i stihova o novcu, kolima, otvorenoj mizoginiji i poni?avanju ?ena. Krajem 20. veka za repere postaje popularan ?ivotni stil kao ?to su novac, zlato, kola i ode?a. Ovakav „?ivotni stil" dana?njih repera ima korene u ogromnoj komercijalnoj uspe?nosti video spotova. Neko je shvatio da povr?nim stvarima i banalizacijom hip hop kulture mo?e da ostvari profit. Sre?om po poetsku slem scenu, „lovci na profit" jo? nisu prona?li na?in kako da ne?to sli?no urade i sa slemom. Zato je veoma va?no stalno ukazivati na sve opasnosti komercijalizacije slem pokreta i ?uvati se „slatkih" obe?anja.

Takmi?arski momenat u slemu je kako ka?e Marc Smith od drugorazrednog zna?aja za slem scenu. Va?ni su umetni?ki nastupi u

kojima mo?e da u?iva publika i afirmacija razli?itih stilova. Slem obuhvata veliki broj razli?itih stilova, a su?tina je u performansu. Performans, zajednica i publika su sveto trojstvo slema. Zajednica (sabornost) nastaje u susretu izme?u izvo?a?a na sceni i publike. I Zanimljivi ljudi stvaraju magiju u nekom mra?nom no?nom klubu, u kome odzvanja dobra muzika u predahu izme?u nastupa nekog zanimljivog pesnika ili pesnikinje.

Imao sam veliku ?ast da budem polaznik slem radionice Marc Smith-a u Celju u Sloveniji, 2018. godine. Upoznao sam ga kao skromnog ?oveka koji nikada ne stavlja sebe u prvi plan i koji je spreman da pomogne i saslu?a druge. Uve?bavali smo timski slem u parku preko puta Osrednje knji?nice Celje i delili se u timove. Moj tim nije bio najbolji, daleko od toga, ali smo stekli jedno predivno iskustvo koje se ne zaboravlja. Papiri?i sa napisanim pesmama su tih dana leteli oko nas. Tekstovi na srpskom, engleskom, italijanskom, makedonskom i slovena?kom su i?li od ruke do ruke i izvo?eni na razne na?ine. Smejali smo se Italijanu koji je izvodio deo pesme na srpskom jeziku, a ja sam se glupirao dok sam ?itao deo ne?ije pesme na slovena?kom jeziku. U jednom trenutku, ne?to je kliknulo u nama i svaki tim je izveo svoj prvi timski performans. Na?li smo se u ?udu koliko to mo?e da bude zabavno i da dobro izgleda kada se izvede na improvizovanoj sceni u parku. Tada sam ?vrsto re?io da ne?to sli?no uradim u Srbiji i da napravim „Team Slam“. Ne?e biti lako to uraditi, naro?ito ovde u Srbiji gde postoji izreka „dva Srbina tri politi?ke stranke“, ali verujem da je mogu?e.

Uz blagoslov Marc Smith-a, postavi?u ovde njegovu skriptu za Team Slam, prevedenu na srpski jezik.

TEHNIKA GRUPNOG PERFORMANSA

- Varijacije u boji tona, tempu, glasno?i, zvuku, na?inu (kvalitetu) i glasu

* vi?estruki volumen

* vi?estruki tempo

* vi?estruka artikulacija/modulacija

* vi?estruki na?ini(kvaliteti), zvuci glasovi

- **exo** - re?, stih, slog, strofa. Jedan, dva ili tri glasa

- **razmena strofa**

- **re? za re? / Slog za slog / stih za stih podela**

- **nagla?avanje** - re?, stih, slog, strofa

- **unisono**

- **spoji i odr?i**

- **skok** - re?, stih, slog, strofa

- **eksplozija** - dva ili vi?e glasova ? re?, stih ili strofu forsiraju?i volume
- **upadi** - re?i, kratki stihovi, slogovi, strofe van linearne logi?ke niti upadaju da bi obojili zvu?no, emocionalno i doprineli tonalnom kvalitetu performansa
- **dodaci** - (osmi?ljeni od strane Robi Kju-a)-strofa koja nastaje tako ?to se dodaje stih po stih pri ?emu jedan ?lan grupe govori sve stihove strofe, a drugi upada u drugom stihu i govori sve sem prvog , tre?i ulazi na tre?em stihu i izgovara sve sem prvog i drugog stiha. ?etvrti ?lan grupe upada na ?etvrtom stihu i govori sve sem prvog, drugog i tre?eg stiha i tako redom
- **kaskade** - sli?no skokovima i dodavanju, nekoliko ?lanova grupe ponavljaju stih ili strofu prvog ?lana presti?u?i jedni druge
- **kakofonija**
- **dijalog** - napred i nazad stihovima dok se ideja ili tema probija
- **poziv i odgovor** - jedna vrsta dijaloga koja postavlja ili implicira pitanja i dobija odgovore
- **zaklju?ivanje** - razli?iti na?ini zavr?avanja stihova, stofe ili cele pesme
- **vi?estruki zavr?eci**
- **vi?estruke konverzacije** - napred i nazad komunikacija koja uklju?uje vi?e od dvoje u?esnika
- **horski efekat** - me?anje glasova ?vrsto strukturisano
- **kombo efekat** - neformalno me?anje glasova sa naizgled labavom strukturom
- **bas linija i ritam sekcija**
- **soliranje**
- **trenutna interakcija**
- **scenska slika i koreografija**
- **preko prostora** i druge tehnike za kori??enje prostora

A kako izgleda Team Slam, mo?ete pogledati ovde:

[youtube x3YRJl2DjtM]

Kori??ena literatura:

1. Iz usta rodona?elnika slema Marc „So What? Smith-a. Objavljeno u „The Spoken Word Revolution? (2003. godina).
2. Wikipedija - Slobodna enciklopedija, Slem poezija ? istorijat, forme i tuma?enja, prevod na srpski ?or?e ?or?evi?.

